

Beslutningsforslag nr. B 76

Folketinget 2022-23 (2. samling)

Fremsat den 15. marts 2023 af Franciska Rosenkilde (ALT), Helene Liliendahl Brydesholt (ALT) og Torsten Gejl (ALT)

Forslag til folketingsbeslutning

om grøn valgmulighed i alle offentlige køkkener

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2024 at tage de nødvendige administrative skridt for at sikre, at alle offentlige køkkener giver borgerne mulighed for at vælge et plantebaseret måltid, som er mættende og nærende.

Bemærkninger til forslaget

Forslaget er en delvis genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 45, folketingsåret 2020-21. Der henvises til www.folketingstidende.dk, Folketingstidende 2020-21, tillæg A, B 45 som fremsat, tillæg B, betænkning over B 45, og tillæg F, møde 32, kl. 10:01, og møde 128, kl. 12:11.

Formålet med beslutningsforslaget er at sikre, at alle borgere kan vælge et mættende og nærende måltid i de offentlige køkkener – skoler, plejehjem, daginstitutioner, hospitaler, plejecentre osv. – uanset om de er vegetarer, veganere, allergikere eller blot ønsker at spise grønnere.

En grøn valgmulighed er et udbredt ønske. Danskerne ønsker at spise grønnere.

I 2019 svarede 58 pct. af de adspurgte i en stor meningsmåling, at de ønsker at spise mindre kød – og blandt unge mellem 18 og 34 år er det hele 72 pct. (»Måling: 72 % af de unge vil spise mindre kød«, pressemeddelelse fra Dansk Vegetarisk Forening, den 21. oktober 2019). Og det er en udvikling i vækst.

En af måderne at imødekomme dette på er ved at sikre grønne valgmuligheder i de offentlige køkkener. Det efterspørger danskerne også. 40 pct. af danskerne støtter, at der skal være en helt plantebaseret valgmulighed i alle offentlige køkkener, og kun et lille mindretal er imod (»Måling: Danskerne vil have mere klimavenlig mad og billigere frugt og grønt«, Jyllands-Posten, den 4. juni 2019). På Randers Regionshospital, hvor den grønne valgmulighed eksisterer, er det mellem en tredjedel og en fjerdedel af borgerne, som vælger den (»På hospitalet i Randers er grøntsager ikke kun for vegetarer«, Altinget, den 5. december 2017).

Der er god samfundsøkonomi og helbredsgevinst i det grønne måltid. Det vil gavne samfundsøkonomien at give mulighed for at vælge plantebaseret kost i de offentlige køkkener. Det er veldokumenteret, at en mere plantebaseret kost reducerer forekomsten af bl.a. hjerte-kar-sygdomme og visse former for kræft og diabetes, som alle er en stor økonomisk belastning for sundhedsvæsenet (»Vegetarisk og vegansk kost – hvad er forskellen, og hvordan skal du spise?«, Fødevarestyrelsen).

Forskere fra Oxford University vurderer, at verden kan spare 700 mia. US dollar (USD) om året i sundhedsudgifter (direkte og indirekte, inklusive tabte arbejdsdage), hvis kosten følger WHO's anbefalinger, ca. 1.000 mia. USD om året, hvis kosten er vegetarisk, og ca. 1.100 mia. USD om året, hvis kosten er helt plantebaseret (»Analysis and valuation of the health and climate change cobenefits of dietary change«, Springmann et al., Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America, den

21. marts 2016). Norges sundhedsmyndigheder vurderer, at det norske sundhedsvæsen kan spare 12 mia. norske kroner (NOK) om året, hvis kostrådene følges, og yderligere 6 mia. NOK årligt i indirekte udgifter, som skyldes tabt produktion på grund af sygdom, foruden 136 mia. NOK årligt som den anslåede værdi af flere og bedre leveår, jf. Miljø- og Fødevarerudvalget, B 30 – bilag 1, folketingsåret 2017-18.

En plantebaseret valgmulighed i de offentlige køkkener vil bidrage til, at Danmark høster sådanne samfundsøkonomiske forbedringer. Desuden vil det hjælpe Danmark med at nå klimamålet om 70 pct. reduktion af udledning af drivhusgasser inden 2030 og gavne miljø og dyr både nationalt og globalt.

Forslaget sikrer det frie valg. Med beslutningsforslaget vil forslagsstillerne sikre, at alle har mulighed for at tage et frit valg om grøn kost. I dag lever ca. 180.000 borgere vegetarisk, og 18 pct. af danskerne, svarende til mere end 1 million danskere, spiser overvejende eller helt vegetarisk. Tallene er mere end tredoblet fra 2010 til 2019, og tendensen er endnu tydeligere blandt unge under 35 år, hvor det er 30 pct., som lever fleksitarisk eller vegetarisk (»Statistik om vegetarisk levevis i Danmark«, Dansk Vegetarisk Forening).

Der er lige nu udfordringer med den grønne, vegetariske mad i de offentlige køkkener. Nogle steder er der et glimrende tilbud, andre steder er maden næringsmæssigt utilstrækkelig. Kun 21 pct. af kommunerne stiller krav om, at daginstitutionerne skal tage hensyn til vegetarer (»Vi skal gøre vegansk og vegetarisk til mulighedernes kost i børneinstitutionerne«, Vegetaren, 2016, nr. 3, side 8-10). Både Danske Seniorer og Ældre Sagen støtter, at der naturligvis skal tages hensyn til ældre borgere, som lever eller ønsker at leve plantebaseret. Men kun 56 pct. af kommunerne siger, at de kan garantere hensyntagen til ældre vegetarer, jf. Miljø- og Fødevarerudvalget, B 30 – bilag 1, folketingsåret 2017-18.

Det er problematisk, at tusindvis af borgere enten må ernære sig utilstrækkeligt eller reelt må give afkald på deres frie valg om at leve plantebaseret, når de spiser i offentlige køkkener.

FN's mål om ret til sund og nærende mad

FN understreger i deres verdensmål nr. 2, stop sult, at alle børn og voksne skal kunne spise sig mætte i sund og nærende mad (»Mål 2: Stop sult«, Verdensmål.org). Dette gælder naturligvis også i Danmark og for de borgere, der ønsker at leve plantebaseret. Dermed bidrager beslutningsforslaget også til indfrielsen af verdensmålet.

*Skriftlig fremsættelse***Franciska Rosenkilde (ALT):**

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om grøn valgmulighed i alle offentlige køkkener.

(Beslutningsforslag nr. B 76)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.